

วิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ที่เกิดจากการปฏิบัติการวาทกรรมในรายการ จส. สันทนา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วาทกรรมรายการวิทยุ จส. สันทนา ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของการปฏิบัติวาทกรรมที่เกิดขึ้น สามารถแบ่งการวิเคราะห์ ตามประเภทของหัวข้อสนทนาดังนี้คือ

1. วาทกรรมที่เกี่ยวกับปัญหาการใช้รถใช้ถนนและการคมนาคมขนส่ง
2. วาทกรรมที่เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง
3. วาทกรรมที่เกี่ยวกับปัญหาชีวิตและครอบครัว
4. วาทกรรมที่เกิดขึ้นตามวาระหรือเหตุการณ์พิเศษ

1. วาทกรรมที่เกี่ยวกับปัญหาการใช้รถใช้ถนนและการคมนาคมขนส่ง

จากแนวคิดของ Roland Barthes ที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของการปฏิบัติการวาทกรรมพบว่า การสนทนาระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้มีส่วนร่วมในรายการ ส่วนใหญ่มีการใช้คำพูดที่สื่อความหมายได้ตรง (Denotation) ทำให้เกิดความเข้าใจง่าย ไม่ต้องตีความมากนัก หัวข้อสนทนาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้รถใช้ถนนและการคมนาคมขนส่ง เป็นหัวข้อที่มีการหยิบยกมาเป็นประเด็นของการสนทนาออกอากาศมากที่สุด เพราะว.จส. 100 เป็นสถานีวิทยุที่รายงานข่าวสารและการจราจร ดังนั้นจึงเป็นแนวนโยบายของทางบริษัท ที่ต้องการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้คือ ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้รถใช้ถนน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการจราจรมีมากมายหลายประเด็นที่ต้องมีการแก้ไขและเป็นปัญหาใหญ่ที่ประชาชนกำลังเดือดร้อน กล่าวได้ว่า เป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาพบว่า ปฏิบัติการวาทกรรมที่เกิดจากหัวข้อสนทนาประเภทนี้ การพูดโต้ตอบระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมการสื่อสาร โดยการใช้เสียงพูด (Substance) ผ่านทางโทรศัพท์ทำให้ทราบพฤติกรรมที่ให้ความหมาย แนบเนื่องกับภาษา จากกการวิเคราะห์การใช้ภาษาพูดของผู้ร่วมการสื่อสาร ทำให้ทราบว่าคุณภาพของเสียงสามารถบ่งบอกอารมณ์

ของผู้ร่วมสนทนาได้อีกทางหนึ่งว่า มีความพอใจหรือไม่พอใจอย่างไร ต่อปัญหาที่เกิดขึ้น โดยส่วนมากแล้วผู้ร่วมการสื่อสารใช้ภาษาพูดที่สุภาพอย่างมีมารยาท เมื่อไม่พอใจจะมีการเน้นน้ำเสียง เน้นคำ บางครั้งมีการกระแทกเสียงใส่อารมณ์ มีการพูดประชดประชัน เสียดสี เพื่อต้องการให้ผู้อื่นหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบรับรู้ความคิดเห็น การอ้างอิงบุคคลหรือประเทศที่เจริญแล้ว เพื่อต้องการเน้นความหมายให้เกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยส่วนใหญ่ผู้ร่วมการสื่อสารจะใช้วิธีการเล่าประสบการณ์ (Intertext) ให้ฟัง

สรุปวาทกรรมที่เกิดจากปัญหาการใช้รถใช้ถนน ผู้ร่วมสื่อสารมีจุดมุ่งหมายคือ ต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทำหน้าที่ให้ดีขึ้น โดยการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ประชาชนร้องเรียน จส.สนทนา คือ เวทที่ผู้ร่วมสื่อสารใช้เป็นที่ระบายอารมณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้รับรู้และจากประสบการณ์ส่วนตัว ในเรื่องที่สนทนา

ตัวอย่างเช่น วันที่ 27 กรกฎาคม 2535 หัวข้อสนทนาเรื่อง "การควบคุมมอเตอร์ไซด์รับจ้าง" ผู้ร่วมทำการสื่อสารที่ไม่ชอบมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ที่ชอบทำผิดกฎหมายจราจร เพราะว่าพบเห็นได้บ่อยครั้งในท้องถนน จึงแสดงน้ำเสียงที่ไม่พอใจออกมาคือ

คุณวิชัย เป็นผู้ร่วมสื่อสารคนหนึ่งพูดว่า "ผมไม่เห็นด้วยอาชีพนี้ไม่สร้างสรรค์เลย ภาษีก็ไม่เสีย กลโกงของรัฐพิจารณาถ้าใครมีเรื่องกับพวกนี้เมื่อขึ้นโรงพักเราเป็นรอง ผมว่ามอเตอร์ไซด์รับจ้างไม่ควรมี"

คุณวุฒิ กล่าวว่า "โดยส่วนตัวไม่ชอบพวกนี้อยู่แล้ว เคยแสดงความเห็นว่า ไม่ควรให้พวกนี้ออกจากซอย ส่วนใหญ่ไม่ค่อยอยู่แล้ว ก้าวร้าว พวกตำรวจน่าจะทำประวัติไว้"

การแสดงความคิดเห็นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2535 เรื่องการรับสมัครสมาชิก จส.100 มีคำพูดของผู้ร่วมสื่อสารคนหนึ่งว่า "อย่าว่าแต่ จส.100 เลย คนเขาอยากกลั่นแกล้งบางที่ทำไมติดก็บอกว่า ติด ผมฟังแล้วโมโห อาจจะลงไปจัดการ" (แสดงอารมณ์โดยการเน้นเสียง)

การแสดงความคิดเห็นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2535 หัวข้อสนทนามี 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 คุณเชื่อหรือไม่ คนไทยมีความอดทนและเคารพกฎจราจรมากที่สุดในโลก ประเด็นที่ 2 คุณเชื่อหรือไม่ว่า เราไม่นิยมแข่งข้ายแข่งขานกันหรอก ที่ทำเพราะจำเป็นหรือเป็นโรคแพ้ย้อว่าง

คุณสมชัย 62 พูดคำหอนการตั้งหัวข้อสนทนาของรายการ จส.สนทนาว่า "เราเป็นคนไทยเป็นการดีเพื่อที่เราควรยอมรับข้อเท็จจริง เพื่อปรับปรุงแก้ไขไม่ใช่ตั้งหัวข้อให้"

สวยแล้วมันเป็นไปไม่ได้" (เสียงพูดไม่พอใจการตั้งหัวข้อสนทนาที่ตรงข้ามกับความเป็นจริง)

การแสดงความคิดเห็นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2535 คุณอนันต์ พุดประชดประชัน สภาสตรีคนหนึ่งที่แสดงความเห็นเกี่ยวกับการขึ้นค่าโดยสารรถเมล์ว่า "ผมว่าไม่สมควรขึ้นราคาอย่างถึงผมว่าสภาสตรีคนนี้คงเป็นมหาเศรษฐีที่จะให้ขึ้น 4 บาทไปเลย" (คุณอนันต์ พุดประชดประชันโดยการเน้นเสียงคำพูด)

การแสดงความคิดเห็นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2535 ผู้ร่วมทำการสื่อสารไม่พอใจ การตอบคำถามของผู้ช่วยผู้ว่าการ การรถไฟแห่งประเทศไทย เรื่องรถไฟทำให้รถติดจริงหรือไม่ จึงมีการตั้งคำถามด้วยเสียงเกรี้ยวกราด และเน้นคำพูดแบบโมโหว่า "สมมติว่าปี 1995 คุณวิจิต เป็นคนเดียวที่มีอำนาจตัดสินใจเรื่องรถไฟ คุณวิจิต มีความคิดที่จะพัฒนารถไฟ โดยใช้ความคิดของคุณวิจิตเองโดยไม่ต้องไปฟังใครเลยอย่างไรบ้าง"

จะเห็นได้ว่า เสียงของผู้ร่วมทำการสื่อสารบ่งบอกอารมณ์ ที่ต้องการระบายออก ต่อประเด็นข้อสนทนาที่ปลูกเร้า โดยผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมทำการสื่อสารคนอื่น ๆ และจากประสบการณ์ร่วมต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งไม่เป็นที่พอใจอยู่แล้วจึงระบายอารมณ์ออกมาในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ผู้ฟังสามารถรับรู้ได้ทันทีจากการฟังขณะนั้น

แต่ถ้าเป็นกรณีของผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือผู้บริหารหน่วยงานที่อาจจะฟังรายการ จส. สทนทนา ที่มีหัวข้อสนทนาตรงกับหน่วยงานนั้น ๆ ผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงต่อปัญหาที่จะให้ จส. สทนทนา เป็นเวทีที่จะอธิบายหรือชี้แจงรายละเอียดของการปฏิบัติงานให้ผู้ฟังทราบทันที เช่น เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2535 คุณอนันท์ อูเทนสุด ผู้อำนวยการขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ผอ. ขสมก.) โทรมศัพท์มาชี้แจงเรื่องการบริหารงาน ขสมก. โดยรัฐวิสาหกิจมีผู้ร่วมสนทนาคนหนึ่งเสนอว่าน่าจะใช้เอกชนเข้ามาบริหารงานหรือประมูลรถเมล์ ขสมก. บางสายไปทำ ซึ่งทาง ผอ. ขสมก. คือ คุณอนันท์ อูเทนสุด ฟังการสนทนาอยู่พอดี จึงโทรมศัพท์เข้ามาในรายการ จส. สทนทนา เพื่อชี้แจงการดำเนินงานของ ขสมก. ว่า "ขอขอบคุณที่ประชาชนสนใจแสดงความคิดเห็นออกมา ทางองค์การเราได้ข้อคิดเห็นที่ดีที่สุดประเสริฐได้แสดงความคิดเห็นมา เราได้ทำแล้วว่าเป็นของเอกชนและองค์การเองอย่างเช่น ขณะนี้ทางองค์การได้เปิดประมูลให้เอกชนเข้ามาบริหารคือรถไมโครบัสขนาด 20 ที่นั่งเป็นคล้ายกันทำไมให้ขึ้นในนั้นมีโทรมศัพท์ โทรมศัพท์โดยสารได้ใช้บริการ (ผู้ดำเนินรายการ "ตอนนี้เปิดประมูลไปแล้วใช้ไหมครับ")"

คุณอนันท์ "ตอนนี้ให้เอกชนประมูลไปแล้วในวันสองวันนี้ ขณะนี้กำลังผูกพันอยู่จะ

ให้อัยการตรวจสอบสัญญาให้เรา ถ้าตรวจสอบแล้วเราจะเซ็นสัญญา หลังจากเซ็นสัญญาแล้ว ภายใน 6 เดือน เขาจะส่งรถมา Lot แรกออกมาวิ่งเลย ในราวต้นปีหน้าจะวิ่งกันจะวิ่งกัน เส้นทางที่วิ่งก็จะแข่งกัน เช่น สาย 2 จากปากน้ำมีทั้งของเอกชน ขององค์การด้วย ข้อสังเกตที่เห็นได้ชัดคือ ที่เห็นคาดสีเขวาวข้างรถไม่ว่าจะเป็นครีมน้ำเงินหรือครีมแดง ถ้าคาดสีเขวาวเป็นรถขององค์การ แต่ถ้าไม่มีเป็นรถของเอกชน ปกติจะเขียนว่ารถร่วมบริการ ข้างรถจะติดชื่อบริษัทเอาไว้ เราทำอยู่แล้วแต่ที่การบริการทุกวันนี้ เรารู้ว่าจะปฏิบัติอย่างไร จะพยายามทำให้ดีที่สุดที่พนักงาน 20,000 กว่าคน ที่เราได้การอบรมไป เราจะทำให้ดีที่สุด

(คุณอนันต์ ช้างงามไม่ทันบสายหลุดไป)

วาทกรรมที่เกิดจากการสนทนาปัญหาการใช้รถใช้ถนนและการคมนาคมขนส่งที่ผู้วิจัยศึกษาค้นพบว่า จส. สันทนา เมื่อผู้ดำเนินรายการเปิดแสดงความคิดเห็นแล้ว ผู้ร่วมสื่อสารต่างพยายามพูดในสิ่งที่ตนเคยประสบมากกว่าการเสนอข้อมูล บางคนใช้เวลาพูดนานเกินไป ทำให้จำนวนของผู้ร่วมการสื่อสารน้อยลง ผู้ดำเนินรายการไม่มีความเชี่ยวชาญในการสร้างสรรครายการให้น่าติดตาม โดยไม่กล้าพูดตัดบทกรณีผู้ร่วมสนทนาพูดนานเกินไปไม่ได้ใจความ จึงสรุปได้ว่ารายการ จส. สันทนา เป็นเพียงแค่ทางผ่านหรือเวทีที่ผู้ร่วมสนทนาได้พูดได้ระบายอารมณ์เท่านั้น การปฏิบัติกรวาทกรรมไม่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติแต่ประการใด

2. วาทกรรมที่เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง

รายการ จส. สันทนาเป็นรายการแสดงความคิดเห็น ที่ไม่มีหัวข้อสนทนาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง เนื่องจากผู้ผลิตรายการต้องทำตามนโยบายของบริษัท ดังนั้นวาทกรรมที่เกิดจากการสนทนาปัญหาที่เกี่ยวกับการเมือง จึงเป็นเรื่องที่ไม่มีการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์การเมืองโดยตรง ปัญหาทางการเมืองในที่นี้คือเรื่องที่สนทนา เป็นเรื่องที่ทางรายการต้องการให้ประชาชนตระหนักและร่วมมือกันในทางวิถีทางการเมืองคือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 13 กันยายน 2535 หัวข้อสนทนาเป็นเรื่องขององค์กรกลาง มีการเชิญโฆษกขององค์กรกลางมาสัมภาษณ์ อธิบายชี้แจงการทำงานขององค์กรกลางที่ดูแลการเลือกตั้งให้ประชาชนรู้และเข้าใจมากขึ้น ในขณะที่เค้ชวกันองค์กรกลางก็ไม่สามารถเปิดเผยความจริงเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ทุจริตในการเลือกตั้ง ดังตัวอย่างส่วนหนึ่งของการสัมภาษณ์ เช่น

ผู้ดำเนินรายการ คุณอัจฉรา บัวสมบูรณ์ ถามว่า "วิธีการที่องค์กรกลางจะประกาศว่าพรรคคนกัรราย ๆ เราดูพฤติกรรมอย่างไรบ้างของแต่ละคน" โฆษกขององค์กรกลาง

ตอบว่า "ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่แจ้งเข้ามาว่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่น่าพาไปสู่ความไม่ปกติ"
คุณอัจฉรา ถามว่า "มีหลักฐานหรือไม่" โฆษกองค์กรกลาง ตอบว่า "มีครับ มี คุณอัจฉรา
 ถามว่า "ทำอะไรไม่ได้หรือฟ้องไม่ได้ใช่ไหม" โฆษกองค์กรกลาง คือ ความจริงแล้ว
 อซากะเรียนว่าไม่ใช่แค่ 104 รายคราวที่แล้วมีคนแจ้งเหตุมา 3,000 กว่าราย แล้วได้ส่ง
 ข้อมูลนี้ไปให้มหาดไทยถึง 100 กว่ารายแล้วหลังจากการเลือกตั้งไปแล้วก็ไม่ได้รับการ
 ดำเนินการ ซึ่งคราวนี้เราต้องเอาข้อมูลเหล่านี้มาสังเคราะห์มากขึ้น ..." คุณกิตติ
(ผู้ดำเนินรายการร่วม) ถามว่า "ประกาศชื่อไปเลยได้หรือไม่" โฆษกองค์กรกลาง ตอบว่า
 "คือข้อมูลระดับชื่อ เราคงมีจำนวนเงินที่ไม่ซ้ำกันแต่ในทางกฎหมายถ้าเราไปประกาศชื่อเขา
 เขาอาจจะฟ้องเราได้ ... ผมว่าคงต้องมาคิดหาวิธีกันอีกสักครั้งว่าข้อมูลเหล่านี้จะทำ
 อย่างไร"

นอกจากเรื่ององค์กรกลางแล้ว ยังมีหัวข้อสนทนาที่ต้องการให้ประชาชนมีความรู้
 ในกลวิธีของการโกงการเลือกตั้ง ซึ่งทั้ง 2 เรื่องนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันคือ เรื่องหัว
 คะแนน รายการ จส. สนทนาได้เชิญคนที่เป็หัวหน้าคะแนนในภาคอีสานมาสัมภาษณ์อธิบายชี้แจง
 รายละเอียดของการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังทราบว่ามีการทุจริตในการเลือกตั้งจริง
 แต่ในการสัมภาษณ์ไม่มีการเปิดเผยชื่อจริงของผู้ที่เป็นหัวหน้าคะแนน เพราะว่าอาจเป็นอันตราย
 ได้ การปกปิดชื่อแต่สามารถเปิดเผยข้อเท็จจริงของหัวหน้าคะแนนว่ามีวิธีการอย่างไรในการซื้อ-
 ขายเสียง เป็นตัวอย่างเหตุการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยที่ทำให้ทุกคนที่ฟังรายการได้
 รับรู้ถึงวิธีการเลือกตั้งว่า สามารถทำได้ไม่ยากนัก ส่วนทางกลับกันก็เป็นผลดีที่จะกระตุ้น
 ปลุกเร้าให้ประชาชนตื่นตัวในการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึง เป็นการป้องกันการ
 การทุจริตได้ เพื่อสังคมการเมืองไทยจะได้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

ตัวอย่าง การสัมภาษณ์หัวหน้าคะแนนที่เปิดเผยวิธีการซื้อ-ขายเสียง

คุณกิตติ (ผู้ดำเนินรายการ) "ผู้สมัครแต่ละคนใช้งบประมาณเท่าไร"

หัวหน้าคะแนน "มากกว่า 5 ล้านขึ้นไปแน่นอนมีสิทธิ์ลุ้น คราวที่แล้วเข้าไป 3 คน 10 ล้าน
 บาทขึ้นไปอาจเป็นเงินถาวร เงินตนเอง มาทางธนาคาร หรือไม่รู้มาจาก
 ไหน"

คุณอัจฉรา (ผู้ดำเนินรายการ) "ทางธนาคารไม่ให้ความสะดวกในการช่วยรัฐบาลในการ
 โอนเงินไม่ให้ความสะดวก มีข้อมูลอยู่แล้ว โอนระดับอำเภอ ตำบล

- คุณกิตติ "คงไม่ได้ ประเทศเสรี ไม่ได้บอกว่าโอนไปซื้อเสียง"
- คุณอัจฉรา "วิธีการจ่ายเงิน"
- หัวคะแนน "สมัยก่อนโน้น ใช้ศัพท์ถึงหน้าหน่วย มีการเลือกตั้งที่โรงเรียน ให้คนไปยื่นหน้าประตู การยิงแล้วแต่ราคาขึ้นกับการยิงเสียงผู้สมัครว่าอันดับไหน โดยออกไปกลางคืนไปถามชาวบ้าน โดยทำเป็นข้อมูล ใครดัง เลือกใคร นำมาเรียงลำดับยิงไม่ผิดพลาดแน่นอน"
- คุณอัจฉรา "การซื้อหน่วยอย่างไร"
- หัวคะแนน "สมมติหมู่บ้านใช้สิทธิ 500 คนจะ List รายชื่อมาคนเลือก 100 กว่าคน แต่มีสิทธิ 300-400 บัตรเหลือ การขอชื่อเจ้าหน้าที่หน่วยจากบัตรที่เหลือให้กาให้"
- คุณกิตติ "ก่อนมืองค์กรกลาง"
- หัวคะแนน "คราวที่แล้วทำคอนมืองค์กรกลางใช้วิธีถึงหน้าหน่วยกับยิงบนรถทำไม่ได้ แต่ซื้อหน่วยทำอยู่คราวที่แล้ว"
- คุณกิตติ "เท่าที่ผ่านมาเราซื้อเขา เขาก็เลือกเรา ไม่บิดพลิ้ว"
- หัวคะแนน "ไม่บิดบัว อาจเป็นเพราะกลัวบาปคือ สมมติเอาเงินไปก่อน โดยตรงราคาว่าหน่วยนี้ซื้อ 100 คะแนน 50,000 บาท เราไม่ต้องเข้าไปในหมู่บ้านนี้เลย Sure มาก กรรมการหมู่บ้านรับประกัน ถ้าไม่ได้คืนเงินให้เลย"
- คุณกิตติ "เรื่องนี้จริง ๆ ในหมู่บ้านผม ในอีสานยังมีอยู่ การซื้อส่วนมากไม่เอาเงินเข้าตัวเอง แต่จะขอเงินเข้าส่วนกลาง เช่น ซื้อเครื่องกระจายเสียง สร้างโบสถ์"
- หัวคะแนน "พระมีอิทธิพลมาก เมื่อซื้อเข้าส่วนกลางก็จะมีส่วนตัวด้วย เช่น แต่ละหมู่บ้านเราตั้งหัวคะแนน 2-3 คน โดยมีรายชื่อมาให้ เข้าไปหมู่บ้านนี้ให้ไปหาคนนี้ คนนี้ แต่หัวคะแนนบางคนก็ไว้ใจไม่ได้หวังแค่ 30%"
- คุณกิตติ "เป็นประเด็นการนำคะแนนที่อำเภอป้องกันการซื้อเสียงได้ การซื้อรถทำอย่างไร"
- หัวคะแนน "องค์กรกลางออกกฎมาคือห้ามเอารถไปปรับ รถ 1 คัน นั่งได้ไม่เกิน 1-2 คน ถ้าเกินจะถูกจับ แต่สมัยก่อนจะนำรถไปปรับตามหมู่บ้านไกล ๆ เพราะพอห่างเขตเลือกตั้ง 2-3 กิโลเมตรก็เสีย ก็เอารถไปบริการ พอขึ้นรถเต็ม"

10 คน เราก็เอาเงินแจกในรถ แจกโปสเตอร์หมายเลขที่ให้เลือกคือการ
ชิงบนรถก่อนเลือก"

คุณกิตติ "การซื้อมากที่สุดช่วงไหน"

หัวคะแนน "อาทิตย์หนึ่งก่อนลงคะแนน ค็นเดีวก่อนลงคะแนนไม่ทัน ที่หมู่บ้านฉิ้น 700
หมู่บ้านใช้เวลาหาเสียง 3 เดือนไม่ทั่ว จึงใช้ระบบซื้อหน่วย"

คุณกิตติ "ยังหาเสียงสั้นยังมีการซื้อหนักมากขึ้น"

หัวคะแนน "แน่นอน แต่ว่าจะมีก้านหรือตำบล ระดับหมู่บ้าน 500,00 บาท แต่ถ้าเข้า
อาจจะให้เพิ่ม"

คุณกิตติ "เงินจ่ายที่หลัง เมื่อได้หรือเปล่า"

หัวคะแนน "ใช่ เราจ่ายก่อนค่าใช้จ่ายเบิกกับเรา ผลตอบแทนที่หลัง อีกวิถีคือการเล่น
พนัน คือการชวนชาวบ้านเล่น โดยจรรยาชื่อไว้ว่าแพงเท่าไร เขาก็จะส่ง
เบอร์ที่ลงไว้อีกมาก"

คุณกิตติ "องค์กรกลางมีการจัดการพนันนี้หรือเปล่า"

หัวคะแนน "ไม่ทราบว่ เช็คถึงหมู่บ้านใหม่ ไม่เคยถูกจับ"

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติวาทกรรม เรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง
พบว่า ราชการ จส. สันทนาเป็นสื่อวิเทศที่ต้องการมีบทบาทในการเป็นสื่อกลางการแสดง
เห็นให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงมีความพยายามที่จะตอบสนองความ
อยากหรืออยากเห็นหรือสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน แต่ด้วยข้อจำกัดเรื่องที่ไม่สามารถ
แสดงความคิดเห็นในทางการเมือง ที่จะนำไปสู่ความเสียหายและผลการกระทบที่มีต่อบุคคลและ
สถาบันการเมืองได้

ดังนั้นเรื่องการเมือง จึงมีหัวข้อสนทนาที่ทำให้มีการปฏิบัติวาทกรรม บางส่วน
ที่ไม่มีผลกระทบโดยตรงในทางการเมือง วาทกรรมที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะที่มีการถ่ายทอด
ความหมายโดยตรง (Denotation) แต่ถ้าบางเรื่องไม่สามารถเปิดเผยหรือแจ้งข้อเท็จจริง
ได้ ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์จะพูดเลี่ยง โดยไม่ระบุชื่อคนหรือชื่อพรรคการเมือง ซึ่งอาจจะถูก
ฟ้องร้องได้ ผู้ฟังให้ความสนใจในการฟังราชการ จส. สันทนา เป็นจำนวนมาก เนื่องจาก
เป็นเรื่องที่ทุกคนต้องการรู้เพราะว่าเรื่องการทุจริต ผู้กระทำการทุจริตเป็นคนที่เปิดเผยให้
ฟัง ถือว่าเป็นความรู้ใหม่ ข้อมูลใหม่ ๆ ที่ผู้ฟังไม่ทราบมาก่อน ผู้ต้องการมีส่วนร่วม

(Participation) มีความสงสัยต้องการสอบถามปัญหาต่าง ๆ มากมาย วิตถจากการโทรศัพท์เข้ามาในรายการ จส.สนทนา ประมาณ 50 กว่าราย แต่ทางรายการไม่เปิดโอกาสให้มีการสอบถามออกอากาศโดยตรง เพราะว่าอาจมีผลกระทบในทางการเมืองได้ จึงต้องใช้วิธีฝากคำถามไว้ที่ฝ่ายข้อมูลแล้วให้ผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ถามได้ ซึ่งวิธีนี้ทางรายการสามารถควบคุมกลิ่นกรองคำถาม คำพูดได้ง่าย และไม่เสียงจนเกินไป ดังแผนภาพที่แสดงให้เห็นนี้ (แผนภาพที่ 1) บทบาทของผู้ร่วมสื่อสารที่จะเข้าร่วมสนทนาแสดงความคิดเห็นออกอากาศมีบทบาทน้อยมาก ถ้าเป็นปัญหาหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองกล่าวได้ว่า จส.สนทนาเป็นเวทีของการปฏิบัติวาทกรรมระหว่างผู้ดำเนินรายการ 2 คน และผู้ที่ได้รับเชิญมาสัมภาษณ์ในรายการมากกว่า เพราะการตอบคำถามตลอดจนวิธีการดำเนินรายการจะเป็นลักษณะของการพูดคุย อธิบายวิธีการดำเนินการของหน่วยงาน เช่น องค์กรกลางมีหลักนโยบายการปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องคุณผลการเลือกตั้งอย่างไร ถึงจะป้องกันการซื้อเสียงได้

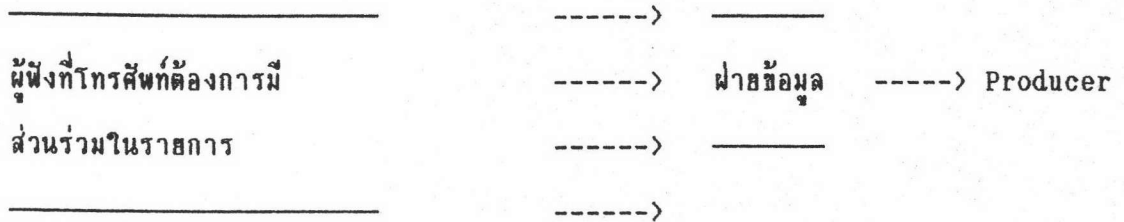
ส่วนผู้ที่เป็นหัวคะแนนก็เช่นกันใช้วิธีการเล่าอธิบายให้ฟังตรง ๆ การสื่อความหมายจึงเป็นการสื่อโดยตรง ภาษาพูดสนทนาก็เรียบง่าย แต่ถ้าเป็นเรื่องขององค์กรกลาง โฆษกองค์กรกลางผู้ให้สัมภาษณ์ค่อนข้างจะระมัดระวังการใช้คำพูดมาก เพราะกลัวว่าคำพูดบางคำที่เปิดเผยมออกไป เสี่ยงต่อการโดนฟ้องร้องได้ง่าย

ผู้วิจัยพบว่ามันเป็นเรื่องยากที่จะเปิดเผยข้อเท็จจริงในทางการเมือง ดังนั้นการสนทนาปัญหาเกี่ยวกับการเมืองในรายการ จส.สนทนา จึงเป็นการเปิดเผยความจริงได้บางส่วนที่ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือสถาบันการเมือง การชี้แจงรายละเอียดของเรื่องหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเพียงการเล่าให้ประชาชนฟัง โดยไม่สามารถระบุว่าเป็นใคร สถานที่ไหน พรรคการเมืองอะไร ที่ทำผิดกฎหมายการปฏิบัติวาทกรรมในรายการ จส.สนทนา จึงไม่สามารถแสดงความจริงได้ทั้งหมดประชาชนรับรู้ได้เท่าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเปิดเผยได้เท่านั้น สรุปว่า จส.สนทนาจึงไม่ใช่เวทีสนทนาเรื่องทางการเมืองโดยตรง

3. วาทกรรมที่เกี่ยวกับปัญหาชีวิตและครอบครัว

รายการ จส.สนทนามีหัวข้อสนทนาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาครอบครัว และปัญหาวัยรุ่น การปฏิบัติวาทกรรมที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์พบว่าผู้ร่วมการสื่อสารส่วนใหญ่ต้องการพูดถึงความคิดเห็นที่เป็นประสบการณ์ของแต่ละคน ว่ามีการปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้คนอื่นทำตาม หัวข้อสนทนาที่ผู้หนึ่งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการคัดเลือกผู้มีส่วนร่วมในรายการ จส. สันทนา

ON AIR

ที่เป็นประสบการณ์ของแต่ละคน ว่ามีการปฏิบัติคนอย่างไร เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้คนอื่นทำตาม หัวข้อสนทนานี้พบว่าผู้หญิงมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้เพราะว่าประเด็นของการสนทนาเรื่องชีวิตและครอบครัว จะเน้นไปที่บทบาทของผู้ที่เป็นแม่ในการเลี้ยงดูลูกและปัญหาของวัยรุ่น เกิดจากการเลี้ยงดูเอาใจใส่ของพ่อ-แม่ไม่ดีพอ การปฏิบัติการวาทกรรมมีการส่งผ่านความหมายโดยตรง (Demotation) การเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ผู้ร่วมสนทนาและแสดงคำพูดจากอารมณ์และความรู้สึกที่ห่วงใยสภาพสังคมในครอบครัว ที่เป็นปัญหาจากเศรษฐกิจการแสดงความคิดเห็นมีความมุ่งหมายที่ต้องการให้คนในสังคมเอาใจใส่ดูแลครอบครัวมากกว่าที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ จึงมีการพูดเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ ของตนเองที่ปฏิบัติต่อคนในครอบครัว เช่น ตัวอย่างการสนทนาเรื่องเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2535

คุณโนวา (นามแฝง) เป็นผู้ร่วมสนทนาคนหนึ่งแสดงความคิดเห็นเรื่องชีวิตของลูกล้มเหลว เพราะพ่อ-แม่จริงหรือไม่?

คุณโนวาแสดงความคิดเห็นว่า "ตอนนั้นผมยังโสดอยู่ ขอเป็นลูกที่ดีแล้วกัน ผมว่าพ่อ-แม่ส่วนเพราะสถาบันครอบครัวจะทำให้ชาติบ้านเมืองเจริญ เพราะสถาบันครอบครัวจะส่งเสริมให้ลูกดีหรือเลว ถ้ามีการหลงทาง เราอาจชักจูงให้เดินทางใหม่ และที่ว่าเชื่อหรือไม่ว่า พ่อ-แม่มีบทบาทน้อยลง ผมเชื่อเพราะว่าสิ่งแวดล้อมในสังคมบังคับแม่มีภาระมากขึ้น ทำงานและห่วงลูก เจียดเวลาให้ลูกอย่างผู้ที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์"

บางคนอาจล้มเหลวในครอบครัวเพราะมีว่แต่ส่งเคราะห์คนอื่น แต่ไม่สนใจลูก
ตัวเองก็มีความเป็นไปได้ ฉะนั้นคุณแม่ของเราเราควรทำดีตอนที่ท่านมีชีวิต ท่าน
อยากได้อะไร ควรทำดีไว้ เพราะท่านคงอยู่ไม่ถึง 100 ปีดีกว่ามาเช่นไหว้ตอน
ท่านจากไปแล้ว ผมมีความเห็นเพียงเท่านี้ครับ"

ลักษณะของวาทกรรมที่เกิดขึ้น จึงเป็นวาทกรรมที่ไม่ต้องเตรียมการพูดเอาไว้ก่อน
เนื่องจากผู้ร่วมสนทนาใช้วิธีการเล่าประสบการณ์ (Intertext) ให้ฟังแต่ละคนสามารถพูด
ได้นานมาก โดยที่ผู้ดำเนินรายการไม่ได้พูดต้องบทให้สั้นกระชับและได้ใจความ ทั้งนี้เพราะ
ว่าปัญหาชีวิตและครอบครัวที่นำมาสนทนาออกอากาศนี้เป็นปัญหาที่ทุกคนที่ทุกคนรู้จัก การปฏิบัติ
การวาทกรรม เป็นไปอย่างราบเรียบไม่มีอะไรน่าตื่นเต้นหรือเป็นสิ่งใหม่ที่จะนำทำให้รายการ
น่าสนใจ น่าติดตาม

ผู้วิจัยศึกษาพบว่า การสนทนาปัญหาเรื่องชีวิตและครอบครัว ผู้ดำเนินรายการไม่มี
ความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ ยกตัวอย่างเช่น การสนทนาเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2535
คุณเอกชัย เป็นผู้ร่วมสนทนาคนหนึ่ง แสดงความเห็นเรื่องวัยรุ่นที่มีปัญหาทางใจมากที่สุด
คุณพนม วรรณศิริ เป็นผู้ดำเนินรายการการพูดคุยกุศลออกอากาศเป็นไปอย่างราบเรียบ การ
ซักถามหรือการแสดงความรู้เกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นของผู้ดำเนินรายการไม่มีเลย ตัวอย่างการ
สนทนากับคุณเอกชัย มีดังต่อไปนี้

คุณเอกชัย : ผมยังไม่แต่งงาน พ่อเลี้ยงตั้งแต่ยังเล็ก ผมเป็นคนต่างจังหวัด ทำงาน
กลางคืน ผมเอาน้องมาเลี้ยง ปัญหาวัยรุ่นอยู่ที่การดูแลของครอบครัว
ผมใช้วิธีการพูดคุยกัน หลังจากนั้นน้องเล็กเรียนก็มาคุยกันถึงความลำบาก
ว่าเป็นอย่างไร ผมเลี้ยงน้อง 4 คน คุณแม่แต่งงานใหม่ ผมไม่มีปัญหา
อะไรกับน้อง ๆ จะเข้าใจและประหยัดเงิน น้อง ๆ เรียนเก่งทุกคน
บางครั้งพาไปเที่ยงกลางคืนและก็สอนว่าไม่ดี

ผู้ดำเนินรายการ: ถ้าเกิดน้องชอบขึ้นมาล่ะ

คุณเอกชัย : ก็จะไม่บอชบอช ๆ ว่า ไม่ดี น้องอยากไปไหนก็จะพาไปทุกที่ ผมเลี้ยง
น้องแบบเพื่อนมากกว่า ผมเคยพาไปคาเฟ่ มีนักร้อง มีการแจกเงิน
นักร้อง ก็จะชี้ให้น้องเห็นว่าไม่ดี แต่ที่มีปัญหาคือการติดเพื่อน ซึ่งผมมี

ปัญหาบ้างกับน้องคนนี้ แต่เขาก็ยังเกรงใจ น้อง ๆ ทุกคนรักผม ผมว่ามี
สิ่งสำคัญที่สุดคือ ความอบอุ่น ถึงแม้ว่าไม่มีพ่อไม่มีแม่ ผมก็ให้น้องทุกอย่าง

ผู้ดำเนินรายการ: ถามว่า "คนโตอายุเท่าไร"

คุณเอกชัย : กำลังจะจบธรรมศาสตร์ คนรองลงมาเรียนอยู่ต่างประเทศ คนเล็กมี
ปัญหาคือติดเพื่อน

ผู้ดำเนินรายการ: ผมขอบคุณมากครับ คุณเอกชัยเป็นคนดีที่ซื่อสัตย์มากของน้อง ๆ

จากการสนทนาตามตัวอย่างดังกล่าว ถ้าผู้ดำเนินรายการมีความรู้เกี่ยวกับปัญหา
วัยรุ่นคือการติดเพื่อน การอธิบายหรือหาผู้รู้มาตอบปัญหาในเรื่องนี้ จะทำให้รายการ จส.
สนทนาเป็นรายการที่ให้ความรู้ใหม่ ๆ กับผู้ฟังได้ แต่การดำเนินรายการของผู้ดำเนินรายการ
ไม่ได้พูดอะไรเลย จนจบการสนทนา จึงทำให้การปฏิบัติกรวาทกรรมไม่ได้สร้างความรู้หรือ
ข้อมูลข้อเสนอแนะอะไรใหม่ ๆ เลย รายการ จส.สนทนา จึงเป็นเพียงทางผ่านหรือเวทีที่
ไม่ได้สร้างสรรค์ให้ผู้ฟังคนอื่น ๆ ที่ฟังอยู่ในขณะนั้นได้ประโยชน์จากการฟังการพูดเสนอแนะ
สิ่งที่ดี ๆ อาจจะนำไปสู่ปฏิบัติที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นได้ แต่เมื่อไม่มีวาทกรรมที่ดีเกิดขึ้น
จึงเป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์จุดมุ่งหมายของการปฏิบัติกรวาทกรรมของผู้ร่วม
สนทนาเพียงแต่การพูดเล่าเรื่องของตนเองให้ฟังเท่านั้น

4. วาทกรรมที่เกิดขึ้นตามวาระหรือเหตุการณ์พิเศษ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามวาระ ซึ่งทางรายการ
จส.สนทนา ยกมาเป็นประเด็นให้ผู้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น วันที่ 12 สิงหาคม
2535 เป็นวันแม่ การปฏิบัติกรวาทกรรมจะมีการพูดถึงความรู้สึกรักและเทิดทูนพระคุณของ
แม่

ตัวอย่างเช่น คุณอนันต์ พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกของตนเองแล้ว
ตอนท้ายของการสนทนาฝากบทกลอนวันแม่ เอาไว้ว่า

"พระคุณแม่ยิ่งใหญ่มหาศาล"

อภิบาลลูกรักปิดปกป้อง

แม่จะต้องหงหาหูกษาทอง

ไม่หม่นหมองคลั่งใจให้ลูกตรม

กราบกราบก้มโน้มนำจำคุณ

แม้การรุดคุณอนันต์อันอุดม

แสนสุขสมได้สรรเสริญ

พระคุณคนผู้เป็นแม่หาใดปาน

จากกลอนบทนี้ที่ผู้ร่วมสนทนาคือ คุณอนันต์ พุดออกอากาศไปแล้ว ยังมีผู้ร่วมสื่อสารคนต่อ ๆ ไป แสดงความคิดเห็นเรื่องความผูกพันกันในครอบครัวของคนไทยโดยเฉพาะเรื่อง การปฏิบัติดูแลพ่อ-แม่ด้วย ขณะเดียวกันก็ต้องการให้มีการปฏิบัติเอาใจใส่ดูแลแม่ให้มากขึ้น ซึ่งอาจจะมีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ที่ฟัง ในขณะที่ให้รู้จักคิดและปฏิบัติต่อแม่ดีขึ้น ลักษณะและสภาพของสังคมไทย ยังต้องการให้คนในสังคมจริงใจความรู้สึกห่วงใย และสายสัมพันธ์ในครอบครัวให้มีความผูกพันแน่นแฟ้น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย ผู้วิจัยเชื่อว่า การที่ผู้ร่วมการสื่อสารที่ได้ปฏิบัติการวาทกรรมเรียกร้องและกระตุ้นให้ผู้ฟังมีการปฏิบัติที่ดีต่อแม่ผู้มีพระคุณ เป็นเรื่องที่ดีและส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับการสนทนาเรื่องนี้ การใช้ภาษาพูดที่ บ่งบอกความเลื่อมใสและความมีน้ำใจของคนไทย เป็นสิ่งที่ทุกคนยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้น การโน้มน้าวชักชวนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ทำหน้าที่ลูกที่ดีเป็นเรื่องที่น่าฟัง

นอกจากนี้ผู้วิจัยศึกษาวิจัยแล้วพบว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสด ๆ ในขณะให้ผู้ฟังต้องการทราบรายละเอียดและเป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อการมี ความรู้สึกของประชาชน จะเป็น เรื่องที่มีผู้ฟังสนใจเป็นจำนวนมาก เช่น กรณีเครื่องบินของสายการบินไทยตกที่เนปาล เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2535 รายการ จส. สนทนามีข่าวนี้แทรกเข้ามารายงานสดอยู่ตลอดเวลา ทั้งผู้สื่อข่าวที่ไปสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบของบริษัท การบินไทย และสัมภาษณ์อัครราชทูตไทยประจำ ประเทศเนปาลข้ามประเทศออกอากาศจาก จส. 100 ซึ่งอยู่ในช่วง รายการ จส. สนทนา ความสนใจในเหตุการณ์นี้ผู้ฟังได้โทรศัพท์สอบถามเข้ามาในรายการตลอดเวลา แสดงว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผู้ฟังต้องการทราบรายละเอียดมากขึ้น การรายงานข่าวให้ฟังทุกระยะ ทำให้ผู้ฟังรายการตลอดเวลา กลุ่มของผู้ฟังก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นด้วย โดยไม่มีการแสดง ความเห็น ดังนั้นรายการ จส. สนทนา จึงเป็นการปฏิบัติวาทกรรมระหว่างผู้ดำเนินรายการ และผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจที่รายงานข่าวให้ประชาชนทราบทุกระยะ บทบาทและหน้าที่ของ จส. สนทนาที่มีการปฏิบัติวาทกรรม เรื่องเหตุการณ์สด ๆ จึงเป็นหน้าของสื่อมวลชนที่ดีในการ แจ้งข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์ ตอบสนองต่อความต้องการ ของประชาชนได้เป็นอย่างดี การให้คำพูดโต้ตอบซักถามก็อยู่ในสภาวะอารมณ์ที่มีความรู้สึก

สะเทือนใจจากเหตุการณ์ เช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่นักเรียนลูกทุ่งชื่อดังของเมืองไทยเสียชีวิต คือ พุ่มพวง ดวงจันทร์ การรายงานข่าวแทรกเข้ามาในรายการ โดยผู้สื่อข่าวรายงานจาก จังหวัดสุพรรณบุรี บรรยายบรรยากาศต่าง ๆ ของแฟนเพลงพุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่มาร่วมงาน เพลิดเพลิน

กรณีศึกษาที่ยกตัวอย่างข้างต้นนี้ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามวาระหรือเหตุการณ์ พิเศษ การปฏิบัติวาทกรรมจึงเป็นไปในลักษณะของการทำหน้าที่ของการเป็นสื่อมวลชนในการ ชี้แจง แฉลงข่าวหรือรายงานจากเหตุการณ์ให้ผู้ฟังรับทราบการสื่อความหมาย นอกจากจะส่ง ผ่านความหมายโดยตรงแล้ว การรายงานเหตุการณ์ตามข้อเท็จจริงที่ได้มาจากแหล่งข่าว ที่ ประชาชนเชื่อถือในที่นี้คือ ผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบโดยตรง จะยิ่งทำให้สร้างคุณค่าต่อ การรับฟังมากยิ่งขึ้น ข่าวที่เสนอไปนั้นมีความน่าเชื่อถือ ผู้ฟังจะยิ่งมีความมั่นใจและศรัทธาต่อ รายการของ จส.100 เพิ่มมากขึ้นกลุ่มผู้ฟังจึงมีมาตามไปด้วย (ตัวอย่างเสียงของคุณฉัตรชัย บุญอินต์ ทูตไทยที่ประเทศเนปาล)

ผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์วาทกรรมที่เกิดขึ้นในรายการ จส. สันทนาจาก การแยกประเภทวิเคราะห์ตามหัวข้อสนทนาแล้ว พบว่าการปฏิบัติวาทกรรมที่เกิดขึ้นตาม วาระหรือเหตุการณ์พิเศษ เป็นวาทกรรมที่สนองตอบความต้องการรับรู้ข่าวสารของประชาชน ได้ดีที่สุด เป็นการฟังที่ได้ประโยชน์ทำให้ประชาชนรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และทันเหตุการณ์ ซึ่งเป็นการรายงานสดการคาดคะเนหรือการหาข้อสรุปของเหตุการณ์ สามารถติดตามฟังได้จากรายการ จส. สันทนา การมีส่วนร่วมในการรับฟังของประชาชนมี มากขึ้น ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินรายการวิทยุ รวมทั้งหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบ สามารถชี้แจงแถลงนโยบาย ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลได้ทันทีโดยให้ความร่วมมือกับทาง จส. 100 เป็นอย่างดี

วาทกรรมที่เกิดขึ้นในรายการ จส. สันทนาจากกรณีเหตุการณ์พิเศษจึงเป็นประโยชน์ และให้ความรู้กับผู้ฟังได้อย่างดี

ส่วนวาทกรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในรายการ จส. สันทนายังไม่สามารถตอบสนองต่อ ความต้องการของประชาชนได้ การใช้ จส. สันทนาเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นเพื่อบรรลุ จุดประสงค์ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้และพัฒนาาระดับการฟังของผู้มีส่วนร่วมในรายการยังต้อง อาศัยองค์ประกอบหลายอย่างที่จะทำให้รายการ จส. สันทนาเป็นรายการวิทยุที่ทำให้เกิดการ ปฏิบัติวาทกรรมที่สร้างสรรค์ประโยชน์ น่าสนใจและน่าติดตามฟัง องค์ประกอบเหล่านี้

ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการพูดโดยมีแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) ของ Margaret Wetherell and Jonathan Potter : ซึ่งมีองค์ประกอบของการวิเคราะห์ดังนี้

1. Interpretative Repertoire คือประเด็นของเรื่องที่ใช้ในการตีความเป็นหน่วยสรุปของรูปแบบที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาที่ถูกนำมาใช้ในวาทกรรม เพราะฉะนั้นจึงเป็นตัวรากฐานของผู้พูดที่ใช้ในการสร้างมุมมองของกิจกรรมทางวาทกรรมเป็นกระบวนการทางความรู้ที่นำไปสู่การโต้แย้ง ประเด็นของเรื่องสำหรับการตีความการปฏิบัติการวาทกรรมระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารจะต้องมีความรู้สะสมดั้งเดิม (Stock of Knowledge) ของเรื่องที่ใช้ในการตีความด้วย จึงจะก่อให้เกิดผลดีต่อวาทกรรมนั้น ๆ ในด้านองค์ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

จากแนวความคิดของ Margaret Wetherell and Jonathan Potter เกี่ยวกับการตีความประเด็นของเรื่องที่ใช้ในการสนทนาซึ่งผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมสื่อสารต้องมีความรู้สะสมดั้งเดิมของเรื่องที่ใช้ในการตีความด้วย ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นของเรื่องที่สนทนาในรายการ จส. สนทนาพบว่า ผู้ร่วมการสื่อสารต่างก็รับรู้ถึงที่มาของแต่ละเรื่องที่น่ามาสนทนากัน โดยการยกประเด็นปัญหาหรือหัวข้อสนทนาจากเรื่องที่ประชาชนร้องเรียนหรืออ่านจากหนังสือพิมพ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ประชาชนสนใจอยู่แล้ว ผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ที่คอยพูดซ้ำประเด็นค่า ๆ ที่ต้องการให้ผู้มีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็น การแจ้งหัวข้อสนทนาของรายการ จส. สนทนาไม่ได้มีการแจ้งให้ผู้ที่ต้องการมีส่วนร่วมทราบล่วงหน้ามาก่อน ลักษณะของการจัดรายการคือ เมื่อถึงเวลาเริ่มแสดงความคิดเห็นเวลา 21.30 น. ผู้ดำเนินรายการจะเกริ่นเรื่องแล้วเปิดให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นได้เลย การที่ไม่มีการแจ้งหัวข้อสนทนาให้ผู้ฟังได้เตรียมตัวล่วงหน้า ประกอบกับตัวผู้ดำเนินรายการเองก็รู้หัวข้อสนทนาก่อนการออกอากาศไม่นานนัก จึงทำให้การปฏิบัติการวาทกรรมที่ผู้ปฏิบัติต่างก็ไม่มีความรู้สะสมดั้งเดิม (Stock of Knowledge) ผลของการวิเคราะห์การปฏิบัติวาทกรรมในรายการ จส. สนทนา ทำให้มีการตีความหัวข้อสนทนาหรือประเด็นที่ใช้ในการสนทนาแตกต่างกันตามความเข้าใจของผู้ร่วมการสื่อสาร

จากการศึกษาพบว่า เรื่องการตีความประเด็นที่สนทนายระหว่างผู้กำหนดหัวข้อสนทนากับผู้ดำเนินรายการทำให้ผู้ฟังผลต่อการตีความของผู้ฟังด้วยเช่นเดียวกัน การเกริ่น

เรื่องของผู้ดำเนินรายการสาวเกินไป ซึ่งเป็นเพราะว่าประเด็นคำถามมีมากกว่า 2 ประเด็น จึงทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจในสิ่งที่ถาม เป็นบางประเด็นที่คลุมเครือ ตัวอย่างเช่น

เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2535 หัวข้อสนทนาเรื่องความเร็วที่ปลอดภัย

ผู้ดำเนินรายการพูดประเด็นที่ต้องการในพูดแสดงความเห็น 3 ประเด็นคือ

1. การขับรถด้วยความเร็วสูงอันตรายจริงหรือไม่
2. อุบัติเหตุเกิดจากการใช้ความเร็วสูงจริงหรือไม่
3. การขับรถด้วยความเร็วที่ปลอดภัย ท่านคิดว่าเป็นไปได้หรือไม่ ถ้าเป็น

ไปได้ ขึ้นอยู่กับอะไร

คุณบัญชา อ่อนวิมล (ผู้ดำเนินรายการ) พูดว่า : "คุณน้ำเฮ็น จะเป็นผู้ที่แสดงความคิดเห็นเป็นคนแรกนะครับ"

คุณน้ำเฮ็น : "ขอคำถามใหม่ครับ"

คุณบัญชา : "การขับรถเร็วอันตรายหรือไม่ครับ หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการใช้ความเร็วสูงจริงหรือไม่"

คุณน้ำเฮ็น : "ผมคิดว่า การขับรถด้วยความเร็วมันปลอดภัยได้ขึ้นอยู่กับขับเร็วแค่ไหน ถนนบางเส้น อย่างเช่น ทางด่วน พอดีเขาออกแบบให้ใช้ความเร็วได้ก็พยายามไม่ให้มีสิ่งกีดขวางและไม่มีสัญญาณไฟต้องการให้เราขับเร็วถึง เรียกว่า ทางด่วน"

คุณบัญชา : "แสดงว่าคุณน้ำเฮ็นคิดว่าปัจจัยที่จะทำให้ใช้ความเร็วได้คือสภาพถนน"

คุณน้ำเฮ็น : "มีถนนบางเส้นที่ต้องขับเร็ว ขับช้าทำให้เกิดอันตราย"

คุณบัญชา : "อ้อ! ดังอย่างเช่น ทางด่วน"

คุณน้ำเฮ็น : "ในเมืองไม่ควรขับเร็ว ฉะนั้นการที่บอกว่าการขับรถเร็วแล้วเป็นอันตรายมันไม่ถูกต้องขึ้นอยู่กับว่าเมื่อไรควรเร็ว เมื่อไรควรช้า"

คุณบัญชา : "แสดงว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากความเร็วเสมอไป"

คุณน้ำเฮ็น : "อุบัติเหตุที่เกิดขึ้น มันเกิดได้หลายอย่าง ความเร็วก็เป็นส่วนหนึ่งแต่ไม่ได้หมายความว่าความไม่เร็วมันปลอดภัย-ไม่ปลอดภัย"

คุณบัญชาตัดบทเพราะเห็นว่าพูดเหินเหิน "ต่อจากคุณน้ำเฮ็นเป็นคุณสมศรีครับ"

- คุณสมศรี : "ขอลาก่อนว่าไม่ทราบว่ามีสถิติรถที่เกิดอุบัติเหตุไหมคะ ว่าสมมติ 100 ราย จะเกิดจากความเร็วกี่ราย"
- คุณบัญชา : "ส่วนใหญ่สถิติเรามีครับ แต่เขาไม่ได้ระบุว่าเกิดจากความเร็วหรือเปล่า"
- คุณสมศรี : "ว่าตามความคิดเห็นของดิฉันนะคะ การขับเร็วทำให้เกิดอุบัติเหตุได้มากคะ"
- คุณบัญชา : "อ้อ! ตามความคิดของคุณสมศรีนะคะ"
- คุณสมศรี : "เท่าที่สังเกตคือคนขับก็มีมือต่างกัน บางที่เราที่ขับมานานถึงความเร็วพอสมควรประมาณ 100 ถ้าคนอื่นมีมือไม่แน่นอนเท่าไรแต่เท่าที่ดู ๆ ตอนหลัง ๆ ดิฉันกลัวไม่กล้าขับเกิน 100 ถ้าเกิดขางระเบิดก็คงจะลำบาก ดิฉันคิดว่า ถ้าขับด้วยความเร็วที่พอประมาณ มันจะแก้ไขได้เฮอะ"
- คุณบัญชา : "สรุปแล้วคุณสมศรีไม่เชื่อว่าการขับเร็วจะปลอดภัยนะคะ"
- คุณสมศรี : "ประมาณถ้าไม่เกิน 100 ก็แน่นอนคะ"
- คุณบัญชา : "อันนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยสถานการณ์ด้วยหรือไม่"
- คุณสมศรี : "ใช่ค่ะ ความสามารถของคนขับและสภาพของถนนด้วย"
- คุณบัญชา : "คุณสมศรีขับรถมากี่ปีแล้วครับ"
- คุณสมศรี : "30 กว่าปีแล้วค่ะ"
- คุณบัญชา : "ขอบคุณครับ ยังมีสายทะขอย ๆ มาเรื่อย ๆ ขอพักค่มน้ำก่อนนะคะ"

***** เปิดสปอต ***** เพลงบรรเลง *****

จากการสนทนาออกอากาศบางส่วนที่นำมาเป็นตัวอย่างนี้ ผู้มีส่วนร่วมทั้ง 2 คนต่างก็มีความคิดเห็นเหมือนกันคือ เรื่องของสภาพรถและสภาพของถนน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ความเร็วในการขับรถก็มีส่วนด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติการวาทกรรมนี้ ทำให้ทราบว่าผู้ร่วมสนทนาแต่ละคนต่างมีความคิดเห็นคล้าย ๆ กัน ทั้งนี้เป็นเพราะประเด็นคำถามที่ต้องการให้มีการแสดงความเห็นมีคำตอบอยู่แล้ว จึงทำให้เกิดวาทกรรมที่ไม่มีความแตกต่างกัน การใช้ภาษาพูดราบเรียบและเป็นไปในลักษณะที่เป็นการเล่าประสบการณ์ส่วนตัวให้ผู้ฟัง มีผลทำให้ผู้รับฟังรายการในขณะนั้นไม่ได้รับประโยชน์จากการสนทนาจึงทำให้รายการ จส.สนทนา

ลดความน่าฟังลงไป ตัวของผู้ดำเนินรายการเองก็ไม่มีการพูดกระตุ้นให้ผู้ร่วมสนทนามีแนวคิดหรือมุมมองใหม่ ๆ เพื่อให้มีการสนทนาน่าฟังมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปการตีความประเด็นสนทนา ทั้งผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมสนทนาต่างก็ไม่มีความรู้สังเขปเดิมของเรื่องที่สนทนากันอยู่ ดังนั้นในการปฏิบัติวาทกรรมในรายการ จส. สนทนาจึงเป็นวาทกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดผลดีในด้านการสร้างองค์ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น สืบเนื่องจากการตีความประเด็นที่ใช้ในการสนทนาที่ผู้ปฏิบัติวาทกรรมไม่มีความรู้สังเขปเดิมอย่างลึกซึ้งในหัวข้อสนทนาเกินไป ผู้ดำเนินรายการมีข้อมูลไม่เพียงพอในการที่จะดึงเรื่องหรือประเด็นที่พูดกันให้ตรงประเด็นที่ต้องการให้แสดงความคิดเห็น ผลก็คือมีการพูดแบ่งแยกออกไปหลายประเด็น ในที่สุดวาทกรรมที่เกิดขึ้นจึงปรากฏให้เห็นได้จากตัวอย่างที่ยกมาเป็นกรณีศึกษาดังกล่าว

การตั้งหัวข้อสนทนาที่มีหลายประเด็น นอกจากจะมีผลเสียในด้านผู้ร่วมสนทนาที่จำเป็นต้องการพูดไม่ได้ และอาจมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งส่งผลต่อการสร้างสรรค์ภาษาที่ใช้ในการพูดหรือสร้างวาทกรรม (Construction) ด้วย

2. Construction การสร้างสรรค์ภาษาที่ใช้ในการพูดสนทนา ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ต่อเนื่องจากการตีความประเด็นที่ใช้ในการสนทนา (Interpretative Repertoire) ทำให้ผู้ร่วมสนทนาสร้างสรรค์ภาษาที่จะพูดในรายการ จส. สนทนา เพื่อให้บรรลุผลตามที่ตนต้องการซึ่งอาจจะไม่ตรงกับประเด็นที่ทางรายการต้องการก็ได้ ผลก็คือผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่พูดไม่ตรงประเด็นกับเรื่องที่สนทนา ทำให้มีผลเสียต่อรายการเพราะความหลากหลายในการพูดผู้ฟังที่กำลังให้ความสนใจต่อเรื่องที่ทางรายการยกมาเป็นหัวข้อสนทนาอาจจะเป็นเรื่องที่ประชาชนส่วนใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อมีการปฏิบัติวาทกรรมไม่ตรงประเด็นจึงส่งผลต่อการรับฟังรายการ จส. สนทนาด้วย ดังตัวอย่างของการสนทนาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2535 เรื่อง ทีวีดีของลูกล้มเหลวเพราะพ่อ-แม่จริงหรือไม่

คุณกรรมา : "ข้อแรกเด็กล้มเหลวแค่ไหนที่อาจารย์ต้องการให้พูดหมายถึงเสียไปแล้ว ไร้ใหม่ค่ะ"

คุณบัญชา (ผู้ดำเนินรายการ) : "เอาแค่หลงผิดทางไปชั่วคราวไม่ต้องล้มเหลวมากเดี๋ยวจะหนัก"

คุณภรรยา

: "เพราะจริง ๆ แล้ว หลงผิดทาง คำตอบอยู่ในคำถามของอาจารย์แล้วนะคะ

***** หัวข้อถูกผู้แสดงความคิดเห็นส่วนกลับ *****
 จริง ๆ แผลเด็กก็เหมือนผ้าขาว เราจะป็นจะทำให้เขาสกปรกหรือสะอาดแค่ไหนก็อยู่ที่พ่อแม่จริง ๆ แต่ถ้าล้มเหลวมาก ๆ ต้องมีตัวอื่นเข้ามาด้วย อาจเป็นสภาพแวดล้อมอะไรต่าง ๆ ที่เขามาเผชิญกับโลกภายนอก ตัวนี้เป็นตัวที่เกี้ยวข้องด้วย พุคสันเลขว่าเป็นอย่างนั้นจริง ๆ หัวข้อที่ 2 ที่อาจารย์ว่าเคสนี้ความเป็นแม่ของลง ต้องยอมรับ แต่ถ้าคุณแม่ทั้งหลายรู้จักพัฒนาความเป็นแม่จากแต่ก่อนที่เราต้องคอยล่อม คอย Take Care ทุกวันเหมือนคุณแม่โบราณ เรามาพัฒนาเป็นคุณแม่เสียใหม่ก็ยิ่งถือว่าไม่บกพร่องมาก เพราะการงานทุกวันนี้ผู้หญิงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญไปเสียแล้ว ดิฉันเคยว่างงานไปพักหนึ่งตั้งใจจะมาเลี้ยงลูก แต่ผลคือว่าเมื่อเด็กไปโรงเรียน ใคร ๆ ถามว่า เวลาให้กรอกนะคะ ใบบัสมักรู้ว่าคุณแม่ทำอะไรก็บอกว่าเป็นแม่บ้าน เด็กรู้สึกมีปมคือชนิดหนึ่งว่า แม่ไม่ได้ทำอะไรเลยเป็นแม่บ้าน สำหรับเพื่อน ๆ บอกว่าแม่ฉันเป็นเลขาบ้าง เป็นอย่างนั้น รู้สึกภาคภูมิใจ ฉะนั้นจึงต้องออกมาทำตัวใหม่ มาอยู่ในสังคมใหม่อีกครั้งหนึ่ง อันนั้นก็เป็นส่วนที่เป็นเพื่อลูก จริงแล้วเป็นแม่บ้านสบายกว่ามีเวลาพักผ่อนมากด้วย เป็นส่วนหนึ่งที่ต้องการหามาสังคมใหม่ก็เพื่อลูกตกเย็นแล้วทุกวันนี้ยังต้องกลับไปทำกับข้าว ต้องวางแผนว่าทำอะไรบ้าง ยังต้องทำอยู่ เราจะไม่ได้อะไรบอกได้ว่า ถ้าคุณแม่ทั้งหลายพัฒนาตัวนี้ได้จะทำให้เราเป็นคุณแม่ยุคใหม่ที่ไม่ได้แพ้คุณแม่ยุคเก่าเลย เรามีความเป็นคุณแม่ดีกว่าสมัยเก่า เพราะได้ทั้ง 2 อย่าง ยอมรับว่าเหนื่อยมาก แต่ต้องยอมรับอย่างหนึ่งคือ ถ้ามีเวลาให้เด็กมากไป ดิฉันคิดว่าไม่ดีนัก เพราะปัจจัยภายนอก ถ้าเราจะไป Take Care ตลอดเหมือนกับแม่เลี้ยงเราสมัยก่อนเป็นไปไม่ได้แล้ว ต้องปล่อยให้มันเป็นอิสระบ้างทั้งการเดินทาง ความคิดจะไปบังคับเขามาก ๆ เหมือนแม่สมัยก่อนไม่ได้อีกต่อไปแล้ว ถ้ามองให้ลึก ๆ หนักมากกว่า ก็คงจะต้องตอบ 2 ข้อ ไม่ทราบว่าจะตรงกับที่อาจารย์ต้องการหรือเปล่า ตรงไหนคะ"

คุณบัญชา : "ตรงครับขอบคุณมากครับ"

การสร้างสรรคภาษาของผู้ร่วมสนทนา เพื่อต้องการสร้างความน่าเชื่อถือในสิ่งที่ได้แสดงความคิดเห็น โดยการอ้างอิงด้วยบุคคลหรือการพูดยกตัวอย่างต่างประเทศที่เคยไปมา ความต้องการที่จะแสดงออกของผู้ร่วมสื่อสารว่าเป็นผู้รู้ในเรื่องที่สนทนาต่างก็จะพยายามหาเหตุผลขึ้นมาอ้างอิง สนับสนุนความคิดเห็นของตน ตัวอย่างเช่น การแสดงความคิดเห็นเรื่องการบริหาร ฆสมก. โดยรัฐวิสาหกิจ คุณศกัณฐ์ (นามแฝงที่ใช้ออกอากาศ) เป็นผู้ที่เห็นด้วยกับการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ โดยเปรียบเทียบพนักงานของรัฐวิสาหกิจและเอกชน เป็นบทกลอนว่า

รัฐวิสาหกิจคิดไปน่าสงสาร
คนดีที่ทำงานยิ่งทำงานยิ่งหมดไป
งานง่ายเงินเดือนดีคือคนที่มีเส้นสาย
ใครมีพวกมากมาาก็สบายไปทั้งปี
เอกชนต้องแข่งขันไม่ทำงานแบบทู้
คนเก่งและคนดียอมได้ชัยชนะเรื่อยไป
การงานจึงก้าวหน้า ยิ่งพัฒนาก้าวไปไกล
ทุกคนต่างมีใจต่างมีไฟจะทำงาน

คุณศกัณฐ์เป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในรายการ ใช้วิธีการแสดงความคิดเห็น โดยใช้บทกลอนเพื่อแสดงให้เห็นว่า เป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านนี้ เป็นความคิดสร้างสรรค์ภาษาที่ใช้ในการสนทนาอีกแบบหนึ่ง คุณโอฬาร แสดงความคิดเห็นว่า "ผมสนับสนุนเอกชนดีกว่า เพราะว่าถ้าเป็นรัฐวิสาหกิจมันออกเหมือนแฟมิลี่มากกว่า เพราะเวลาปฏิบัติงานจะไต่ถามไม่ได้ ผมว่าเป็นระบบเก่าไม่พัฒนาเลย ผู้ว่าฯ เปลี่ยนกันบ่อยไม่เห็นมีอะไรดีขึ้น ถ้าไม่เปิดทางให้เอกชนทำ สมัยก่อนอาจารย์คงจำได้ว่ารถของนายเลิศ เขาบริหารดีพนักงานเรียบร้อย ... (คุณโอฬาร แสดงความคิดเห็นโดยใช้วิธีอ้างอิงบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ เรื่องการบริหารงานรถเมล์ดีกว่าสมัยนี้)

การสร้างสรรคภาษา เพื่อให้บรรลุในสิ่งที่ผู้ร่วมสื่อสารต้องการขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ภาษาว่า จะสร้างสรรคอย่างไรให้น่าสนใจน่าเชื่อถือ ตามตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น

ผู้วิจัยศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์ภาษาของผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่ใช้ภาษาพูดค่อนข้างจะ
 เรียบง่าย พูดจาสุภาพเรียบร้อย การแสดงความคิดเห็น ใดๆ ที่อาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย
 กับเรื่องที่สนทนา เป็นความคิดเห็นเพียงผิวเผิน ไม่มีการสร้างสรรค์ภาษาที่จะนำไปสู่ความคิด
 ที่ละเอียดลึกซึ้งอย่างผู้รู้จริง ใดๆ การปฏิบัติการวาทกรรมเป็นเพียงการตอบว่า เห็นด้วยหรือไม่
 โดยที่ใช้เหตุผลเป็นส่วนประกอบสั้น ๆ เท่านั้น ยกเว้นผู้ร่วมการสื่อสารบางคนที่ตั้งใจจะ
 เตรียมพร้อมกับการแสดงความคิดเห็น จึงสามารถยกตัวอย่างของเหตุการณ์ที่ผ่านมาให้เกิด
 ความน่าเชื่อถือหรือมีเหตุน่าฟังมากขึ้น

3. Variation คือ วิธีการใช้ภาษาของผู้ร่วมการสื่อสารที่จะนำไประบุวาทกรรมนั้น ๆ ทำหน้าที่อะไร การปฏิบัติการวาทกรรมของผู้ร่วมสนทนา มีวิธีการใช้ภาษา
 โดยการเลือกกลุ่มคำหรือประโยคที่เคยใช้มาแล้วในอดีต เช่น คำเปรียบเทียบบ เปรียบเปรย
 อุปมาอุปไมย เพื่อเน้นความหมายมากขึ้น จากการศึกษาวิเคราะห์วิธีการใช้ภาษาของผู้ร่วม
 สนทนา พบว่าส่วนใหญ่มีการใช้ภาษาที่สื่อความหมายโดยตรงเข้าใจง่ายไม่ต้องตีความ
 ยกเว้นการสนทนาบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งผู้ร่วมสนทนา
 มีวิธีการเลือกคำหรือภาษาพูดที่เน้นความหมายในทางที่ไม่ดี เช่น ตำรวจจราจร ผู้ร่วม
 สนทนามีวิธีใช้ภาษาโดยตรงใช้คำพูดอื่นแทนคำพูดว่าตำรวจจราจร คือ หัวบิงปอง ซึ่งเป็นคำ
 ที่ใช้เรียกตำรวจจราจร ซึ่งเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ตัวอย่างเช่น คุณพรเทพ แสดงความ
 คิดเห็นเรื่องการบริหารงาน ขสมก. ของรัฐวิสาหกิจว่า "ผมขอฝากถึง ผอ. ขสมก. ว่าแม้
 ขสมก. จะเพิ่มรถมากขึ้นเท่าไร บริการจะปรับปรุงยังไง มันก็ไม่ดีขึ้นเพราะทุกวันนี้รถยังติด
 อยู่ อย่างบัสเลนมีแต่รถเก๋งมันเยอะเบียดเข้ามาในบัสเลนหมด แล้วผมขับแท็กซี่ผมไม่กล้า
 เข้าไป หัวบิงปอง มันจับผมแน่ แต่ถ้ารถเก๋งเข้าไปมันไม่จับ ทำเป็นเมินเฉย ..."

วิธีการใช้ภาษาของผู้ร่วมสนทนาจะเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึง
 กล่าวได้ว่า วิธีการใช้ภาษาของผู้ปฏิบัติการวาทกรรมอาจถูกอธิบายได้หลายลักษณะเมื่อหน้าที่
 ของวาทกรรมนั้นเปลี่ยนไป

4. Function การวิเคราะห์วาทกรรมราชการวิทสุ จส. สนทนา เกี่ยวกับ
 บทบาทและหน้าที่ของการปฏิบัติวาทกรรม การค้นหาข้อสรุปของวาทกรรมที่เกิดขึ้นในราชการ
 คือการค้นหาจุดมุ่งหมายของการทำวาทกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์หน้าที่ของวาทกรรมในรายการ จส. สันทนา พบว่าจุดมุ่งหมายของการทำวาทกรรมในรายการ จส. สันทนาของผู้ร่วมการสื่อสารที่มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในรายการ คือ การใช้ จส. สันทนาเป็นเวทีระบอบอารมณ์เท่านั้น โดยไม่หวังผลในทางปฏิบัติ เนื่องจาก จส. 100 เป็นสถานีวิทยุที่ได้รับความนิยมมากโดยเฉพาะ รายการ จส. สันทนาที่เปิดโอกาสให้แสดงออกทางความคิดได้ การเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ นี้ได้ถือว่าเป็นความภาคภูมิใจอย่างหนึ่งของผู้ที่ต้องการแสดงให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นคนทันสมัย

มีกลุ่มของผู้ฟังบางส่วนเท่านั้นที่แสดงความคิดเห็นว่า เพราะว่าการให้การให้มีการแก้ไขปรับปรุง ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น การปฏิบัติหน้าที่ของ ตำรวจจราจร ตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2535 เรื่องรถอะไรทำผิดกฎจราจรมากที่สุด มีผู้ร่วมสนทนาที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตำรวจจราจรเอาไว้ดังนี้คือ

คุณศิลา พูดว่า : "รัฐบาลต้องแก้ไขเรื่องปากท้อง บางที่รถของหน่วยราชการ เช่น รถขยะจอดกีดขวาง ตำรวจต้องเคร่งครัดในหน้าที่ การตั้งด่านตรวจทำให้รถติด" ผมมีข้อเสนอแนะรัฐบาลควรเข้ามาแก้ไขให้รางวัลตำรวจจะได้มีกำลังใจทำงาน

คุณทองอยู่ แสดงความคิดเห็นว่า : "เห็นด้วยว่าตำรวจจราจรทำให้รถติดให้ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ ตามกฎจราจรเสียก่อน ผมเคยเห็นรถของ สน. ราชบุรีบุรณะวิ่งฝ่าไฟแดง"

การเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ ให้ดีขึ้น โดยใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่มีมาก่อน เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไข ซึ่งผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นโดยหาเหตุผลที่เป็นการเข้าข้างตัวเอง ผลจากการปฏิบัติกรวาทกรรม จึงเป็นการพูดไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีอะไรเกิดขึ้นหลังจากการเกิดวาทกรรม การใช้ จส. สันทนาเป็นเวทีของการชี้แจง อธิบาย การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานราชการ วัตถุประสงค์ของผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจเป็นการแจ้งหรือขอความร่วมมือจากประชาชน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายโดยสะดวก เป็นการใช้สื่อเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีกับประชาชน ทำให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานนั้น ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แล้วพบว่า รายการ จส. สันทนาได้ทำหน้าที่ (Function) เพื่อตอบสนองนโยบายของบริษัทมากกว่า เนื่องจากบริษัทเป็นผู้กำหนดรูปแบบและลักษณะของรายการทั้งหมด รายการ จส. สันทนาถูกสร้างขึ้นมาเป็นรายการเสริมให้มีความแตกต่างไป

จากรูปแบบของการรายงานการจรรยาบรรณและหน้าที่ของการปฏิบัติการวาทกรรม ทาง
ราชการ จส. สันทนา จึงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบริษัท ผลก็คือเกิดการปฏิบัติการ
วาทกรรม ดังที่ปรากฏในรายการที่ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ไว้ข้างต้น